

Estetická iluze, estetický iluzionismus

a) negace fikční reference

a) negace fikční reference

b) připuštění fikční reference

a) negace fikční reference

b) připuštění fikční reference

- specifická fikční reference

- nerozlišování mezi fikční a nefikční referencí

Jan Mukařovský

„Umělecké dílo jakožto znak je [...] osnováno na dialektickém napětí mezi dvojím vztahem ke skutečnosti: vztahem k oné konkrétní skutečnosti, kterou přímo míní, a vztahem ke skutečnosti vůbec.“

Paul Ricoeur

„Nadřazenost poetické funkce funkci referenční
nevymazává zcela referenci, ale činí ji dvojznačnou.“

Werner Wolf

„Převažující hetero-referencialita realistické fikce [...] je důsledkem obecné skutečnosti, že všechny iluzionistické artefakty, dokonce i ty, které jsou naprosto spjaté s iluzí, jsou reprezentativní: evokují nebo „re-prezentují“ svět, který, zdá se, existuje vně artefaktu, a odkazují ještě k něčemu jinému, než k samotnému dílu.“

Werner Wolf

„Estetická iluze je v zásadě libý mentální stav, který doprovází recepci mnoha reprezentativních textů, artefaktů či performance. Tyto reprezentace mohou být fikční nebo faktuální a obsahují zvláště narativy.“

Werner Wolf

„Estetická iluze je v zásadě libý mentální stav, který doprovází recepci mnoha reprezentativních textů, artefaktů či performance. Tyto reprezentace mohou být fikční nebo faktuální a obsahují zvláště narativy.“

Lubomír Doležel

„Základním pojmem naratologie není „příběh“, nýbrž „narativní svět“ definovaný v rámci typologie možných světů.“

Werner Wolf

„Estetická iluze primárně spočívá na jistém pocitu, různé intensity, být obrazně a emocionálně ponořen do zobrazeného světa a zakoušet tento svět podobným (nikoliv však totožným) způsobem podobným reálnému životu. Zároveň je však tento pocit vyvažován latentním racionálním odstupem, který je založen v kulturně získaném vědomí rozdílnosti mezi zobrazením a skutečností.“

Werner Wolf

Aesthetic Illusion as an Effect of Lyric Poetry (2013)

Lyrický subjekt, který tím, že „vrhá světlo na jednotlivé složky světa... rozšiřuje možnou bázi pro estetickou iluzi. Čtenář, jakožto vnímající subjekt, a lyrický subjekt se spolu dělí o svou intimní zkušenost a toto sdílení subjektivní zkušenosti má silný příznak „bezprostřednosti.“

Znak: funkce, iluze, fikční svět

Miroslav Červenka: *Fikční světy lyriky* (2003)

„Sémantika díla nutně poukazuje k subjektu, který dílo vytvořil, a součástí jeho fikčního světa už proto být nemůže. Také vztah fikčního světa k světu aktuálnímu, koneckonců také poukazující k původci díla, má vysoce výmluvnou indexikální hodnotu, a ani on součástí fikčního světa pochopitelně není... Právě zde, v této přeludné doméně nikoli fikčního světa díla, ale zacházení s tímto světem, na hranici mezi vnětextovým a vnitrotextovým územím nacházíme místo pro subjekt díla jako hypotetického nositele tvůrčích činností, které ke vzniku díla vedly. V této sféře hry a kontemplace, hravé kontemplace, kontemplované hry, je fikční svět díla včetně svého narátora, a tedy i lyrický subjekt, „ještě jednou“ projednán, přehodnocen, konfrontován s významovými komplexy zakotvenými ve „volných“ (fikční svět nezakládajících) složkách. Teprve v této souhře se konstituuje to, co literární estetika nazvala estetickým objektem.“